

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danskeren 1

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danskeren 1", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 490. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1848_941-txt-shoot-idm20339.pdf (tilgået 31. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Valg-Torsdagen.

(Udtalt i "Danske Samfund" den 10de October.)

Hvordan gik det saa egenlig i Torsdags?

Dette Spørgsmaal falder i denne Uge, i Ugen efter det almindelige Valg til den *Danske Rigsdag*, saa naturligt over hele *Danmark*, at det sagtens ogsaa maatte høres her i Danske Samfund, om vi end ikke havde særdeles Grund til at gjøre det Spørgsmaal for vort eget vedkommende; men nu var vel desuden de fleste af os, i det mindste i Tankerne, selv med i *Torsdags*, hvor jeg var med fra Taa til Top, herude ved *Østerport* og ved *Grønningen*, som de pæne Folk plat nok har gjort om til "Esplanaden", og De har da vist intet imod iaften at høre mine Tanker om, hvordan det *egenlig* gik i *Torsdags*!

491Jeg vil da strax sige Dem, at efter mine Tanker gik det, hvor jeg var, egenlig ikke blot meget bedre end man kunde vente, men gik igunden meget godt; men da jeg nok kan vide, at det fra *min* Mund maa klinge hvad de Lærde kalder paradox og vi jævne Danskere urimeligt, saa har jeg belavet mig paa at udvikle mine Tanker om den kildne Sag lidt nøiere.

Det behøves nu vel neppe, men for en Sikkerheds Skyld vil jeg dog bekiende, at ogsaa i mine Øine gik det i *Torsdags* *tilsyneladende* meget skævt for mig, da ikke blot de fleste Stemmer tilskreves min tappre Medbeiler, men der endogsaa engang, da jeg vilde oplyse hans Krigspuds, *hysse*des ad mig, saa jeg maatte have en anden til at skaffe mig Ørenlyd, hvad aabenbar saae ilde ud for en gammel Taler, hvem det aldrig er hændtes før, skiøndt han over i fyrretive Aar har talt høit baade mellem Høie og Lave, Lærde og Læge, Store og Smaa, Venner og Fiender, saa dermed gaaer det mig som mange andre, at jeg begriber ikke, *hvordan* det *gik* til!

Mange vil vist nok svare mig: begriber du ikke det, saa er det klart du gaaer i Barndom, thi det var dog vel intet Under at en *Søofficeer* fik de fleste Stemmer i *Nyboder*, og at den gamle Taler maatte vige for de Unge, især da den ene af dine Medbeilere var en meget *lærd* Mand og den anden en meget *pæn* Mand, og du ingen af Delene!

Ja, det vilde vist mange sige, for jeg har mærket det længe før i *Torsdags*, at der er mange Folk i *Kjøbenhavn*, der bryder sig kun lidt om *hvad* de siger, naar de blot kan faae Munden til at løbe, men jeg bryder mig derfor ogsaa kun lidt om hvad mange Folk siger, og allermindst naar de siger, at jeg blev en *forældet* Taler fra den ene *Fredag* til den næste *Torsdag*, og at jeg blev fordunklet af de store Talere: Baron *Dircking* og Kaptain *Tuxen*, men da jeg i *Torsdags*, som saa tit, var den *eneste* Taler, der talde nogenlunde *godt Dansk* og talde med 492Liv og Varme *Danskhedens* Sag, saa syndes det jo rigtig nok at gaae om ikke galt, saa dog sørgeligt til, hvor der blev hysset ad mig og hvor en af mine Medbeilere tilsidst fik de fleste Stemmer til den *Danske Rigsdag*!

Var nemlig dette gaaet *naturlig* og *ordenlig* til, da maatte man deraf sluttet, at i det mindste i den Ende af *Danmarks* Hovedstad talde *Dansken* mest for døve Øren og sang *Danskheden* paa det sidste Vers, og det maatte ikke blot være meget sørgeligt for mig, som *Danskhedens* gamle Talsmand, der har anvendt hele sit Liv paa at *lære Dansk* og paa tilbunds at studere og tilgavns at ophøie *Danskheden*, det *Danske* Folk og gamle *Danmarks* Skæbne og Lykke, men det maatte være sørgeligt for alle *Dannemænd* og *Dannekvinder*, da Ingen tvivler om, at jo den *ellevte* Valgkreds med *Holmens Folk* maa regnes for den *Danskeste* i *Hovedstaden* og en af de *Danskeste* i hele *Riget*!

Hvis det nemlig var gaaet *naturlig* til, at der i *denne* Valgkreds blev hysset ad *Danskhedens* eneste Talsmand, og at han blev *vraget* til at møde paa den *Danske Rigsdag*, og at der ovenikøbet blev *leet* ad en simpel Mand, der ogsaa talde godt jævnt *Dansk* og talde vel dunkelt men hjertelig om hvad rette Vælgere skulde regne efter; var det gaaet *naturlig* til, da havde det aabenbar spaaet ilde ikke blot for *Holmens Folk*, men for hele *Danmark*!

Men jeg siger ogsaa trøstigt: det gik ingenlunde *naturlig* til, det gik endnu langt mere *unaturlig* end *uordentlig* til, og det vil sige meget, saa her gjælder Ordsproget: ilde gik det og vel var det, thi derfor tør man haabe, at naar det engang kommer til at gaae *naturlig* og *ordenlig* til, da vil *Danskhedens* Talsmand baade faae deilig Ørenlyd og faae de fleste Stemmer hos *Holmens Folk*!

Ja, det er mit Alvor, at skiøndt jeg *naturligviis* ønskede, det i *Torsdags* var gaaet *glattere* for 493*Danskheden* og dens Talsmænd, saa kunde jeg dog aldrig ønske, det var gaaet dem *bedre* igunden, thi hvad der skedte i *Torsdags* har mere end noget andet givet mig den glædelige Overbeviisning, at *Danskheden* er dybt rodfæstet hos *Holmens Folk*, saa hos dem vil dens Talsmand aldrig finde døve Øren, men finde en *Gienlyd*, der runger i Sky, saa det nytter ikke engang *Danskhedens* Foragtere at stoppe deres Øren, de skal nødes til at høre, at *Danskheden* *lever* endnu ikke blot hos en gammel Taler og Sanger, men i

en glødende *Ungdoms* Mund og i en kraftig *Manddoms* Bryst!

Det er nemlig en *Kiendsgjerning*, at trods alle *Sedler* og alle *Konster*, var der i det mindste *Ligevægt* i Stemningen for mig og min tappre Medbeiler, thi skiøndt Valgbestyrelsen syndes mere dristig end klarsynet, maatte den dog ved Haands-Oprækningen bekiende, den saae, at "Stemmerne var meget deelte" og at den turde *knap nok* tilregne min Medbeiler de fleste*Det var dog formodenlig kun en *Misforstaaelse* af Valgloven, naar Bestyrelsen troede sig forpligtet til at sige hvad den *ikke vidste*: hvem der havde de *fleste* Stemmer!!

Og det er fremdeles en *Kiendsgjerning*, at trods megen Besværlighed, mange gloende Øine og sure Miner, blev dog 313 *Stemmer Danskheden* og dens Talsmand saa *urokkelig* troe, som de maatte være for at blive ført til Bogs, ja, at mangfoldige af disse Stemmer end ikke nøiedes dermed, men selv da jeg var veiet paa Kryds og fundet for let, da kaldte de endnu høit paa mig, ledte mig op i den anden Byende, og ønskede mig af Hjertet, skiøndt jeg er gammel, endnu at leve længe og tale *Danskhedens* Sag!

Om disse *Kiendsgjerninger* er det kun lidt sagt, at jeg kan aldrig glemme dem, men kalder dem langt større *Ære* for mig end om jeg, *uden* al *Modsigelse*, var blevet valgt til Rigsdagsmand, ja, det er for lidt sagt, saa jeg maa lægge til, at denne *urokkelige* Troskab ⁴⁹⁴mod *Danskhedens* Sag og denne inderlige *Varme* for *Danskhedens* Talsmand, der netop voxde da han blev vraget, det er en *Begivenhed* i *Danskhedens Historie*, der i det mindste ikke skal glemmes, saalænge man synger *mine* Sange og læser *mine* Skrifter, og det siger jo selv mine *politiske* Modstandere vil *vare længe*!

Ja, faaer jeg end ikke den Glæde paa mine gamle Dage, som jeg inderlig havde ønsket, og som jeg, trods alle de mange store og velbekiendte Hindringer, maatte haabe, at fremtræde paa den *Danske Rigsdag* som de *Danske Sømænds* udvalgte Sendebud og som en Tolk for deres Tanker og Følelser, ja, som *deres* og *Danskhedens* Talsmand i alle Maader, rustet til at sønderbryde *Aaget*, det fremmede og de Fremmedes Aag, som, under allehaande Skikkelser og Forklædninger, længe har hvilet og hviler endnu tungt paa gamle *Danmark* og Dets *fribaarne* Sønner; faaer jeg end ikke den Glæde; nu, saa takker jeg Gud, at Han gav mig en Mund, der, ogsaa *udenfor* Rigsdagen, kan og tør tale frit, tale høit, tale Dansk, saa det kan baade høres og spørges, og at jeg lærde at føre en *Pen*, der ikke blot er skaaret efter Haanden, men først og sidst efter Munden!

Ja, har denne *Mund* og denne *Pen* i de forbigangne fyrretive Aar stadig indsmeltet og indflettet de *Danske Sømænds* Roes i *Danmarks* Priis og i mange *Danske* Sange givet dem *min* Skjalde-Stemme, hvad ikke da herefter, siden i det mindste Hælvten af *Holmens Folk* med rørende Opoffrelse har givet mig *sin* Folke-Stemme, som *Danskhedens* Talsmand, ei en enkelt Gang til Stads eller for at hverve Stemmer, men *Danskhedens* Talsmand af Hjertensgrund og i sit hele Liv og Levnet! Vil Gud, jeg lever endnu nogle Aar, med *Mund* og *Pen* til Tjeneste, som hidindtil, da maa jeg jo nødvendig, baade lydelig og kiendelig, stræbe med dem begge at giengjælde *Holmens faste* Stok dens *Danske Stemme* og dens *Danske* Kiærlighed!

⁴⁹⁵Og nu til Slutning for iaften, et Skiemt, et andet Alvor, da paa *Dansk* Alvor og Gammen kan altid godt *sammen*!

Det er mig fortalt, at efter *Prøvevalget* i *Sølvgaden*, da hele Byen snakkede om at Præsten ved *Vartou* vist blev valgt til Rigsdagsmand i *Nyboder*, og da hvem der kunde, sagde Vittigheder i den Anledning, da var der en vis Mand, som ingen Vittigheder kunde sige, og som dog ikke blot regner sig baade til de *lærde* og til de *pæne* Folk, men vil meget gjerne føre Ordet, og det skiøndt selv da han engang vilde forsvare *Brændevinet*, hans Tale var det bare Vand. Den samme Mand vilde da ogsaa ved denne Leilighed føre sin Besyv og sagde, det vilde være en *Skandale* (det vil sige paa Dansk: en Skam og Skændsel) hvis *Grundtvig* blev valgt til Rigsdagsmand, da han jo *ikke* kunde tale om *andet* end om "Dannebrog" og "Nordens Aand." Der skal nu vel have staaet en hos, som meende det meget bedre baade med *Dannebrog* og dens Talsmand og som, til Vedkommendes Forbauselse, anmærkede, at *een* Talsmand kunde man dog vel unde *Dannebrog* og *Nordens Aand* paa den *Danske Rigsdag*; men skiøndt det var meget godt sagt, saa var det dog for lidt sagt; thi saasandt som *Dannebrog* har valet gennem Aarhundreder og vaier endnu med *Æren* paa alle Have og skal bære *Danmarks* Navn og de *Danske Sømænds* Priis til Verdens Ende, og saasandt som *Nordens Aand* er *Kæmpeaanden*, en *Age-Thor* fra Arildstid, ikke blot den ædleste, men ogsaa den stærkeste *Aand*, der kaldte *Jorden* sin *Moder*, saavist er den Dag ikke langt borte, da alle de Talere blandt os skal tie, som, kan de end tale mageløst om alle *Tydske* Griller og alle *Franske* Vindæg og om alle muelige Ting, som det *Danske* Folk hverken kiender eller attraaer, kan dog ikke tale et varmt og levende Ord om *Dannebrog* og *Nordens Aand*, eller om hvad det *Danske* Folk seer helst og huer bedst; og den Dag er ⁴⁹⁶heller ikke langt borte, da de skal blegne, alle de, der midt iblandt os har foragtet *Dannebrog* og spottet *Nordens Kæmpeaand*! Man kaldte mig alt længe for *Spas Propheten*, saa længe til det begyndte at dages, hvad der for mig, som Skjald i Folkets Aand, længe havde svævet dunkelt og tonet lifligt, og man skal nu vist faae det at see, at jeg var ingen falsk Spaamand, da jeg forudsagde og forudsang: at *Danskheden* skal endnu engang reise sig som en *Skjoldmø*, der tør kæmpe for alt *Dansk* som Løvinden for sine Unger, og skal have Lykken med sig, den ægte Lykke, som er Himlens Velsignelse, der altid kiendelig har hvilet over gamle *Danmark* og skal ikke vige derfra, saalænge det *Danske* Hjerte slaaer og saalænge det *Danske* Tungemaal, vort dybe, deilige *Modersmaal*, gløder i vor Mund, henriver i vor Tale og fryder i vor Sang!

Denne min *Danske Tro* blev vidunderlig befæstet og bestyrket ved hvad der skedte hos os i *Torsdags*, og derfor haaber jeg ogsaa, at overalt i *Danmark*, hvor *Danskheden* ikke i *Torsdags* har vundet nogen glimrende Seier, men tvertimod tilsyneladende lidt et stort Nederlag, der har den dog igrunnen ligesom hos os, *seiret bedst*, ved i Mangfoldiges Bryst at overvinde alle Betænkeligheder og al Frygt, saa de, ligesom de 313 af *Holmens Folk*, gav høit og lydelig *Danskheden* deres Stemme, og det ei blot for et Øieblik, men for alle deres Aar og Dage!